

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Totivs Theologiæ S. Thomæ Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

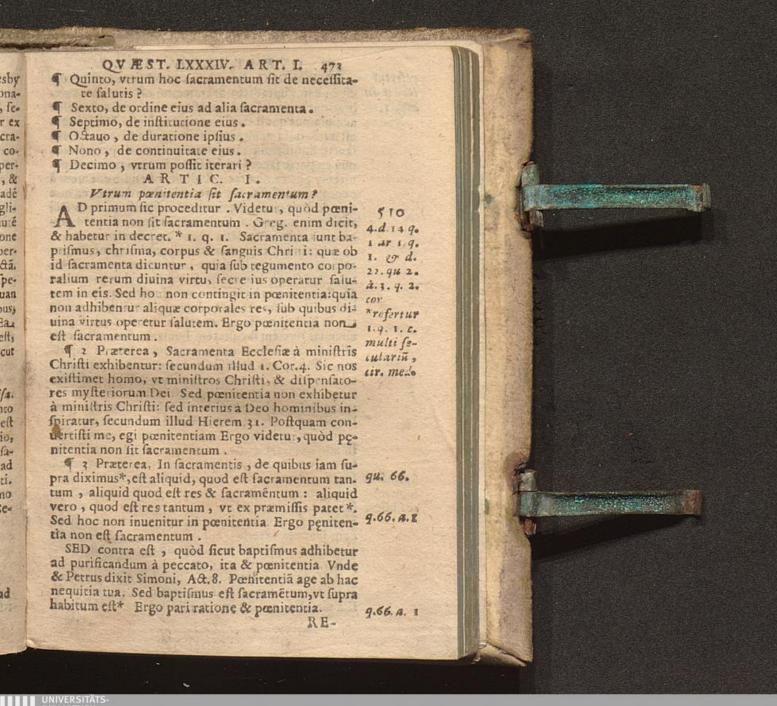
Tertiæ Partis Volumen Secundum

Thomas <von Aquin, Heiliger>
Romae, 1619

De sacramento pœnitentiæ. Quæstio 84.

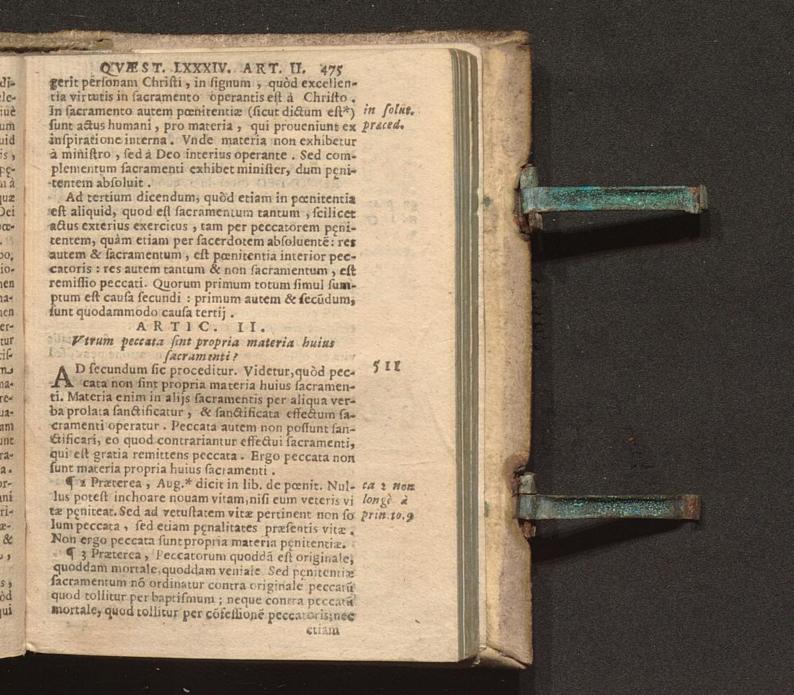
urn:nbn:de:hbz:466:1-38725

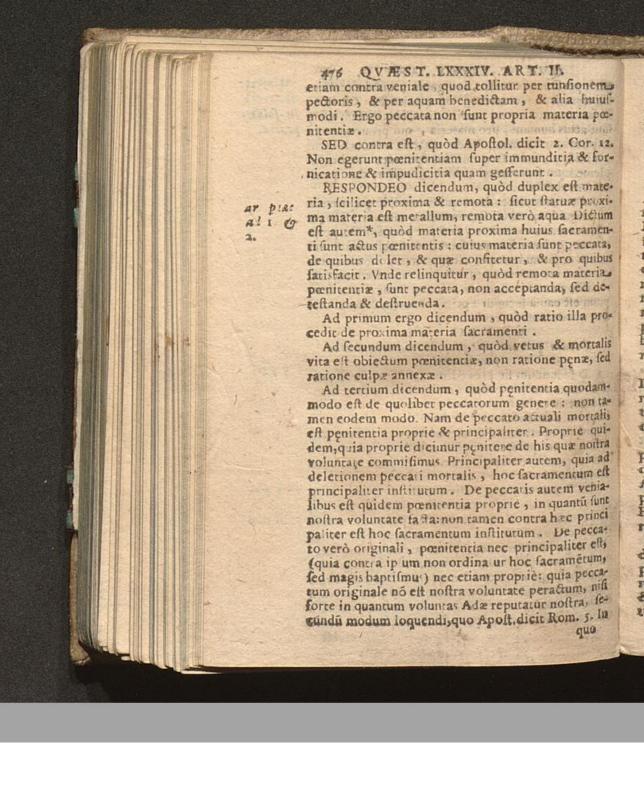
QVEST. LXXXIII. ART. VI. Taicus est; clerici vel monachi seu diaconi & presby teri, septuaginta diebus pœniteant; Episcopus, nonaginta. Si autem infirmitatis causa euomuerint, septem diebus poniteant . Et in eadem dift. legitur ex Concil. Arelat. † Qui non bene cultodierit * facramentum, & mus vel aliquod aliud animal illud cos. qui bemederit, quadraginta diebus paniteat. Qui auté perne no cudiderir illud in ecclesia, aut pars eius ceciderit, & Hodierit. non inuenta fuerit, triginta diebus poenitear. Et eadé #at facri pænitenria videtur dignus facerdos, per cuius neglificium. gentiam hoftia confecrate putrefiunt. Prædictis auté diehus debet pænirens ieiunare . & a communione ceffare. Penfatis tamen conditionibus negocij, & personæ potest minui vel addi ad pænitent a p ædicta. Hoc tamen observandum est, quod voicumque species integræ inueniuntur, funt reuerenter conferuan dz, vel etiam sumendæ: quia manentibus speciebus; manet ibi corpus Christi, ve supra dictum est *. Eas 4.77. 4.5 vero, in quibus inueniuntur, fi commode fieri potell, 19 locis funt comburenda, cinere in facrario recondiro: ficut ibi cita- de rasura tabulæ dictum est *. 813. QVÆST. LXXXIV. in iffius De sacramento pænitentia, in decem articulos diuisa. fol. prin. Onfequencer confiderandum est de sacramento ponitentia. Circa o primo considerandum elt de ipsa pænitentia Secundo, de effectu ipsius. Tertio, de partibus eius. Quarto, de suscipientibus hoc sacramento. Quinto, de porestate ministrorum, qua ad claues pertinet. Sexto, de solenitate huius sacrameti. Circa primum duo consideranda sunc . Primo de pœitentia, secundum quod est sacramentum . Secundo, de pænitentia, secundum quod est virtus. Circa primum queruntur decem. Primò, vtrum pœnitentia sit sacramentum? Secundo, de propria materia eius. Tertio, de forma ipfius . Quarto, vtrum impositio manus requiratur ad hoc facramentum? Quin

QVEST. LXXXIV. ART. I. refertur RESPONDEO dicendum, quod ficut Greg." diloc cit, in cit in cap. supradico. Sacramenta est in aliqua celebratione, cum res gesta ita fit, ve aliquid fignificatiue arg. I. accipiamus quod fande accipiendu est. Manifestum est aute, o in penitentia ita res gesta fit, o aliquid fanctu fignificatur ta ex parte peccatoris penitentis, qua ex parte sacerdotis absoluetis: nam peccator penitens, per ea quæ facit & dicit, oftendit cor fuum à peccato recessisse. Similiter etia sacerdos per ea qua agit & dicit circa pænitentem, fignificat opus Dei remittentis peccata. Vnde manifestum est, quòd panitentia, que in ecclesia agitur, est sacramentum. Ad primum ergo dicendum, quòd nomine corpo, ralium rerum intelliguntur large etiam ipfi exteriores adus sensibiles: qui ita se habent in hoc sacramen to, ficut aqua in baptismo, vel chrisma in confirmatione. Est autem attendendum quod in illis sacramen tis, in quibus confertur excellens gratia, quæ superabundat omnem facultatem humani actus, adhibetur aliqua corporalis materia exterius : ficut in baptifmo, vbi fit plena remissio peccatorum, & quantum ad culpam, & quantum ad pænam : & in confirmatione, vbi datur plenitudo Spiritus sancii & in extrema vnctione, vbi confertur perfecta sanitas spiritualis, quæ prouenit ex virtute Christi, quasi ex quodam extrinseco principio. Vnde si qui actus humani sunt in talibus sacramentis, non sunt de essentia sacramentorum: sed dispositiue se habent ad sacramenta. *al.acus In illis autem sacramentis, quæ habent effectum cor-humani respondentem humanis actibus, ipsi * actus humani sc fibiles. funt loco materia, ve accidit in penitentia & mattimonio. Sicut etiam in medicinis corporalibus quadam sunt res exterius adhibitæ, sicut emplastra & electuaria: quædam verò sunt actus sanandorum. puta exercitationes quadam. Ad secundum dicendum, quod in sacramentis quæ habent corporalem materiam, oportet quod illa materia adhibeatur à ministro ecclesia, qui geris

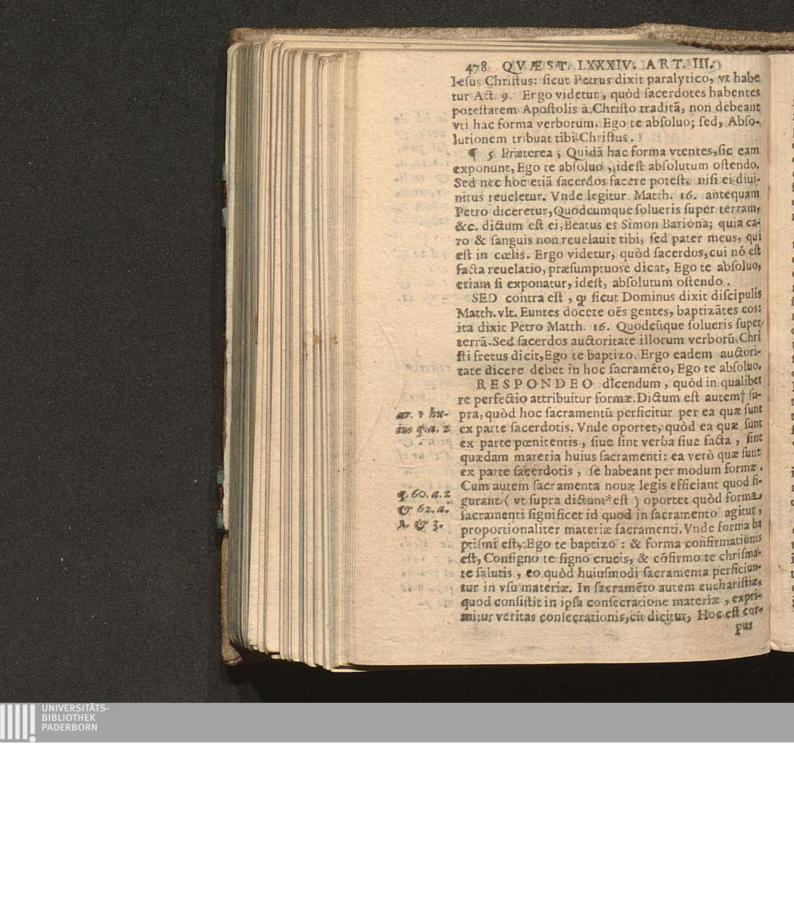
UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK PADERBORN

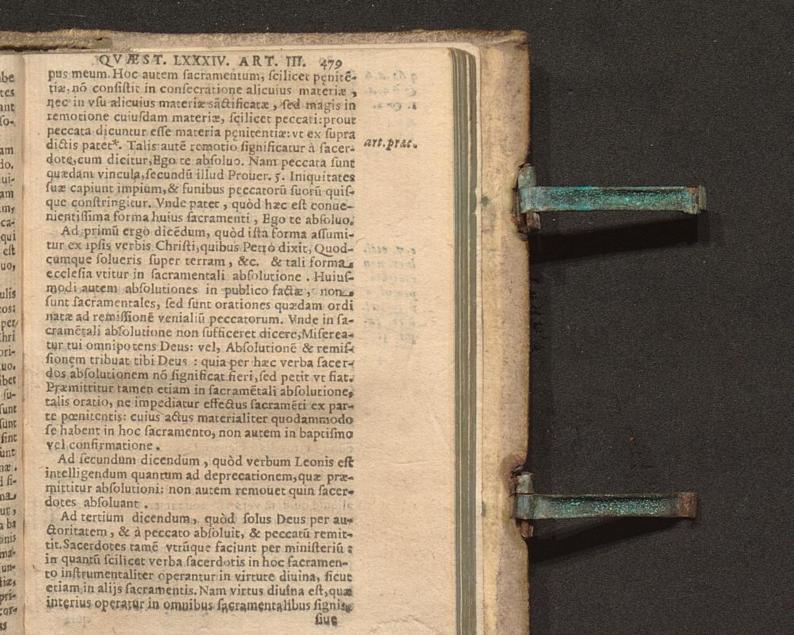

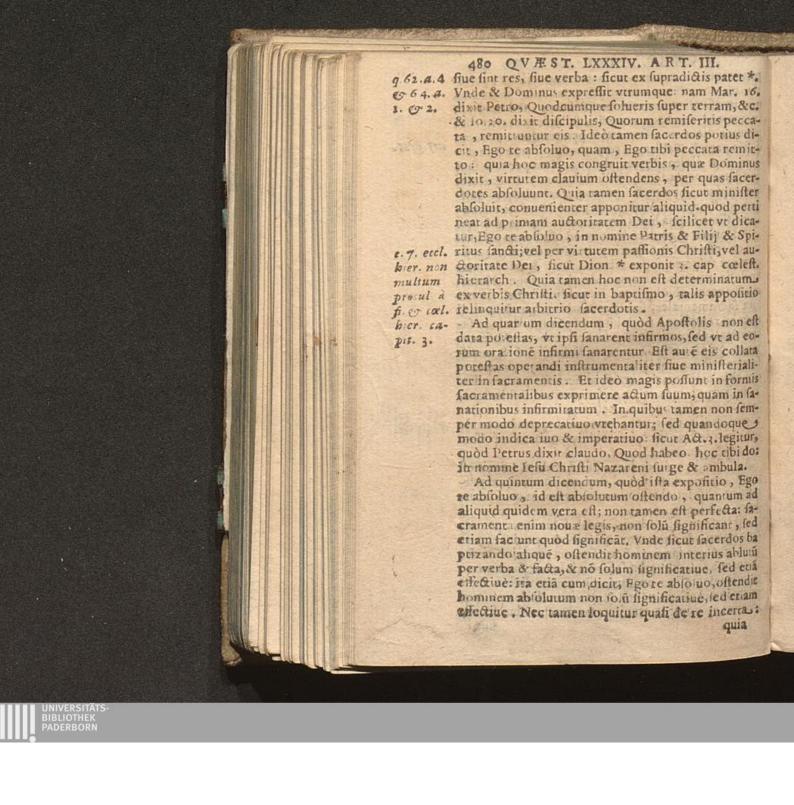

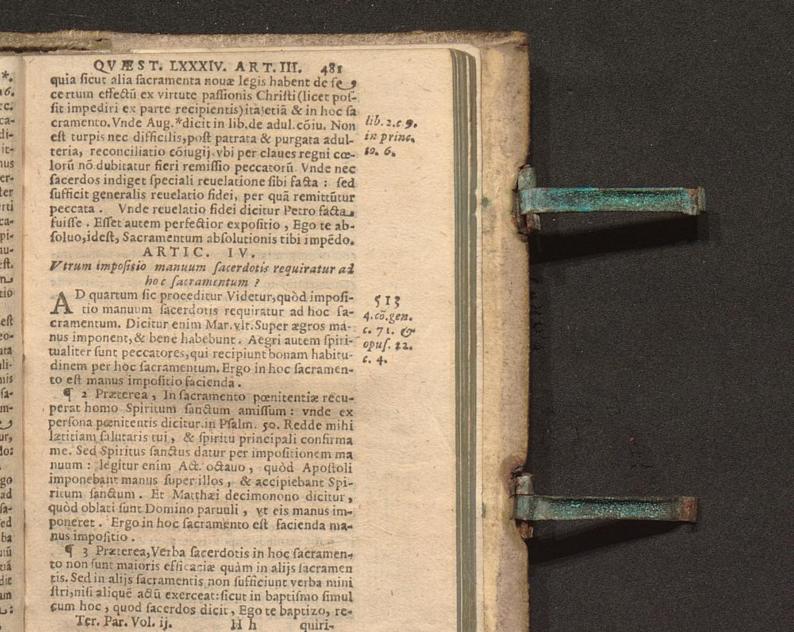

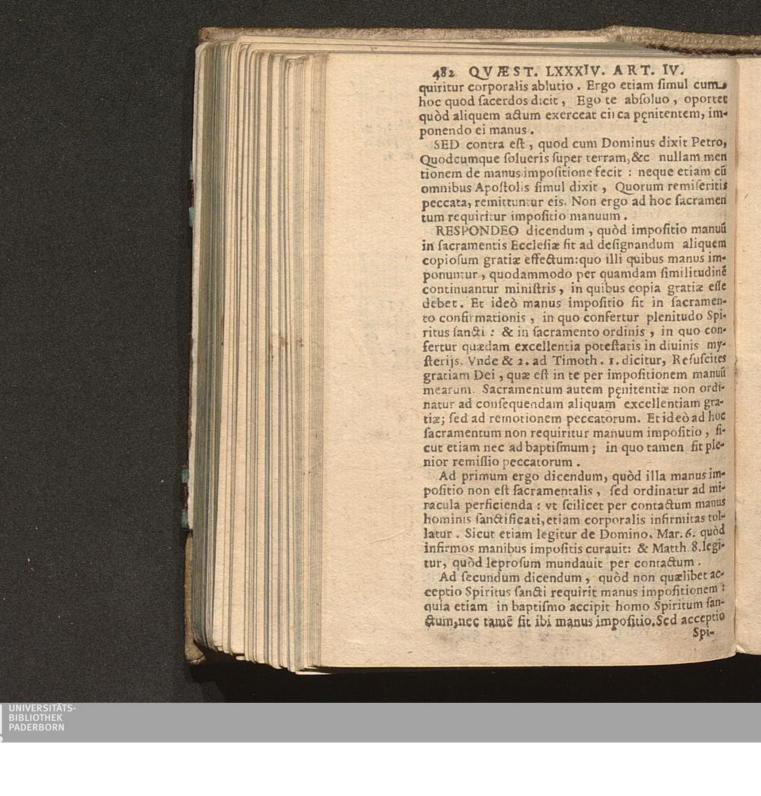
eur his verbis, Ego te sano; sed, Sanet te Dominus

QVEST. LXXXIV. ART. IV. 488 Spiritus sancti cu plenitudine requirit manus impofitionem; quod pertinet ad confirmationem.

Ad tertium dicendum, quod in facramentis, quæ perficiuntur in viu materia, minister haber aliquem actii corporalem exercere circa eum, qui suscipit facramentu: ficut in baptismo & confirmatione & extrema vnctione. Sed hoc facramentum non confiftit in viu alicuius materiæ exterius appointæ: fed loco materiæ se habent ea qua sunt ex parte pœnitentis. Vnde ficut in eucharistia sacerdos sola prolatione verborum super materia perficit sacramentum. ita etiam fola verba sacerdotis absoluentis super pç. nitentem, perficiunt absolutionis sacramentum. Et si aliquis actus corporalis esset ex parte sacerdoris necessarius, non minus competeret crucis fignatio, quæ adhibetur in eucharistia, quam manus impositio, in fignum quod per fanguinem crucis Christi remirtuntur peccata. Et tamen no est de necessitate huius facramenti, ficut nec de necessitate eucharistia.

ARTIC. V. V trum hoc sacramentum sit de ne cessitate falutis?

D quintum fic proceditur . Videtur, quòd hoe A facramentum non fit de necessitate salutis. Quia fuper illud Pial. 125. † Qui feminant in lachrymis , f.p. q.65. &c. dicit gloff. Noli effe triffis, si adsit tibi bona voluntas, vnde metitur pax . Sed triffitia est de ratione a. 2. ad 4 penitentia, fecundum illud z. Corinth. 7. Que fe- er ar. 4. cundum Deum eft triftitia , ponitentiam in falutem co es 4.d. stabilem operatur. Ergo bona voluntas fine peniten- 14 9.2.40 tia sufficit ad salutem .

2 Præterea, Prouerbiorum decimo dicitur, pr. expo. Vaiuerfa delica operit charitas: & infra 15. Per mi- lit. & 40 sericordiam & fidem purgantur peccata. Sed hoc con c.71. facramentum non eft nifi ad purgandum peccata. + Aug in Ergo habedo charitatem & fidem & misericordiam, hoc loco potest quisque salutem consequi, etiam fine poin- to. 8. tentiz facraniento.

> Hh a 7 3 Pra

514 5. 6 in

1 tet

m-

101

en

cũ

tis

en

uú

em

m.

ne fle

ens

PI4 on-

14

tes

ıuú

di-

2-

OC

fi-

100

me

ni-

1115

ol-

òd

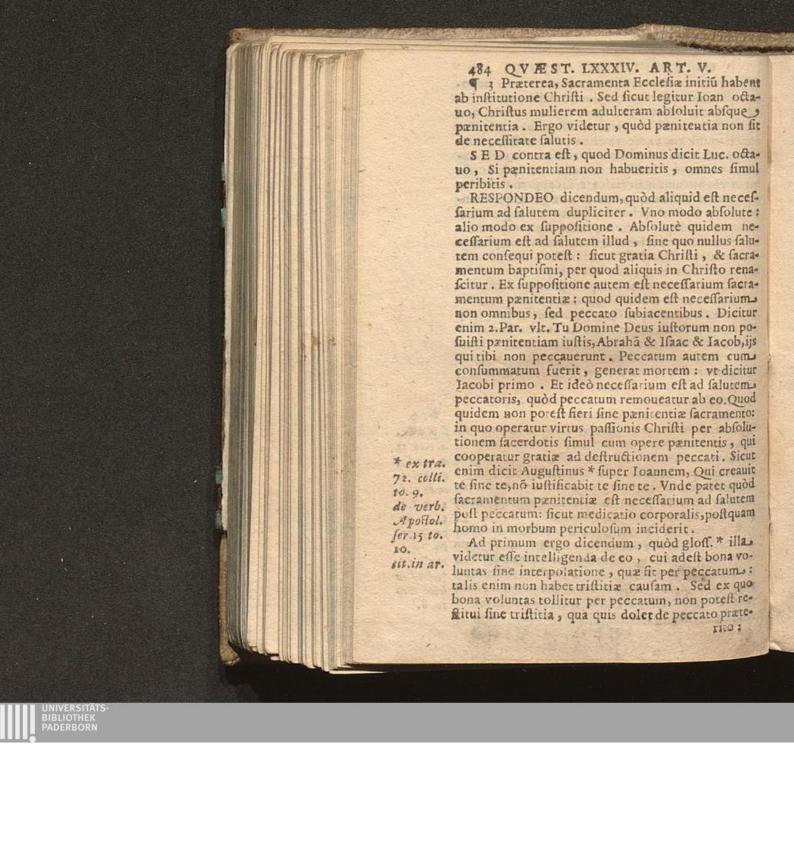
gl.

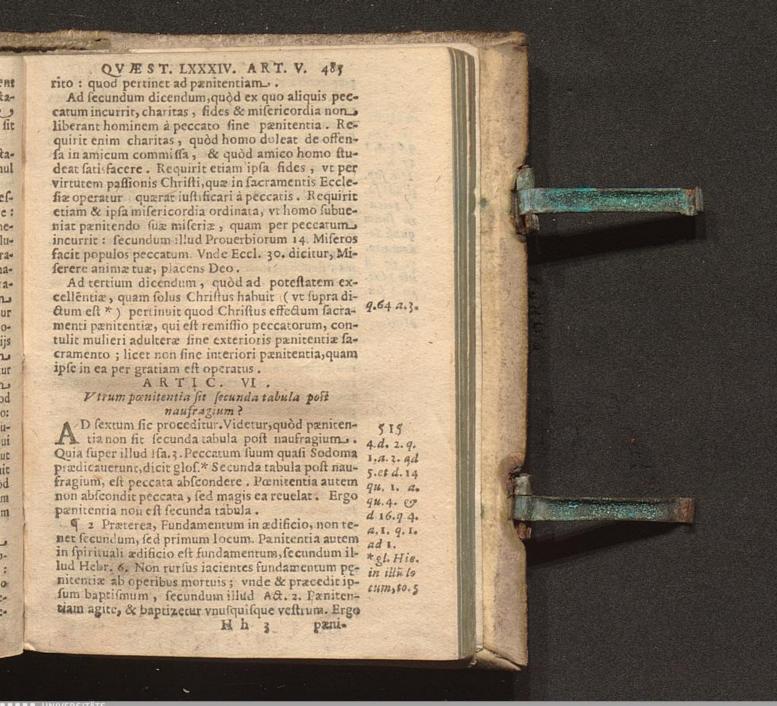
IC-

11

111-

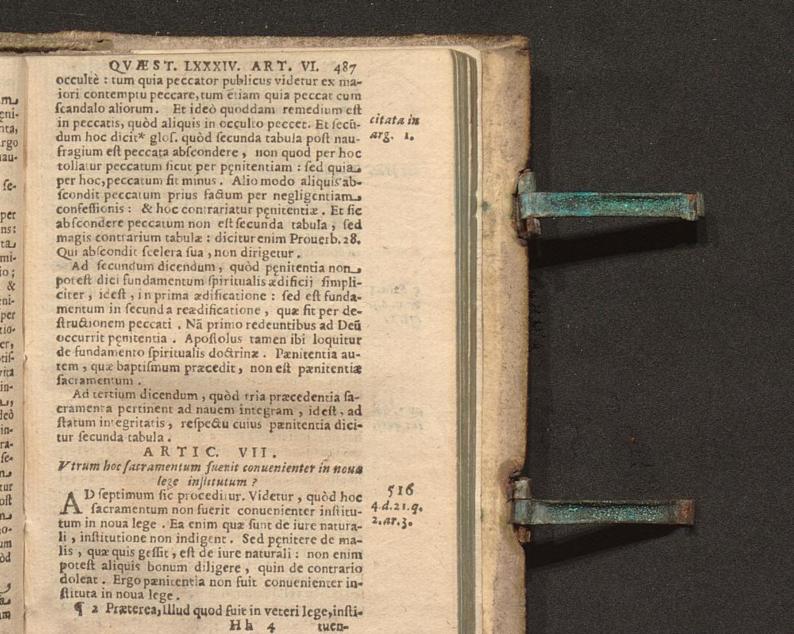
tio

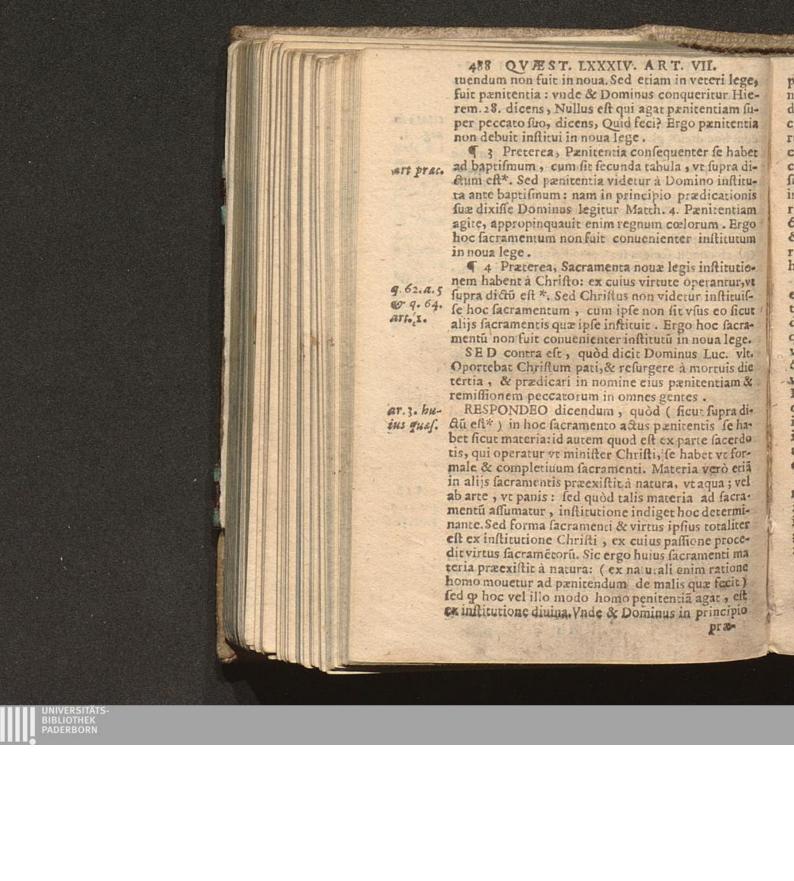

486 QVÆST. LXXXIV. ART. VI. pænitentia non debet diei fecunda tabula. 7 3 Præterea, Omnia sacramenta sunt quædami tabulz, idest remedia contra peccatum. Sed penitentia non tenet secundum locum inter sacramenta, fed magis quartum, vt ex supradictis patet * . Ergo 9.65.2. 1 penirentia non debet dici secunda tabula post nau-O 2. Hie. Sup. SED contra est, quod Hieron. + dicit, quòd sealludEsa. cunda tabula post naufragium est penitentia. 3. pecca-RESPONDEO dicendum, quod id quod eft per zū suum se, naturaliter prius est eo quod est per accidens: quafi soficut & substantia prior est accidente. Sacramenta domasto. autem quædam per se ordinantur ad salutem hominis, ficut baptismus, qui est spiritualis generatio; het Mag. & confirmatio, que est spirituale augmentum; & in 4 fen. eucharistia, quæ est spirituale nutrimentum. Penidif. 15. in tentia autem ordinatur ad falutem hominis quafi per Princ. accidens, supposito quodam, scilicet ex suppositione peccati. Nisi enim homo peccaret actualiter, penitentia non indigeret: indigeret tamen baptifmo & confirmatione & euchariffia . Sicut & in vita corporali non indigeret homo medicatione, nisi mfirmaretur: indigeret autem homo per fe ad vitami, generatione, augmento, & nutrimento. Et ideò penitentia tenet secundum locum respectu status integritatis, qui confertur & conferuatur per facramenta prædicta. Vnde & metaphorice dicitur lecunda tabula post naufragium . Nam sicut primum. remedium mare transeuntibus, est vt conseruentur in nauf integra; secundum autem remedium est post nauem fractam, vt quis tabulæ adhæreat: ita etiam. primum remedium in mari huius vita, est quod homo integritatem feruet; secundum autem remedium est, si per peccarum integritatem perdiderit, quòd per penitentiam redeat. Ad primum ergo dicendum, quòd abscondere peccata contingit dupliciter. Vno modo, dum ipias peccata hunt. Est autem peius peccare publice quam occul-

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

QVÆST. LXXXIV. ART. VII. prædicationis suæ indixit hominibus, vt non folu pæ niterent, fed etiam poenitentiam agerent, fignificans determinatos modos actuu, qui requirurur ad hoc facramentu. Sed id quod pertiner ad officiu ministrorum, determinauit Matt. 16. vbi dixit Petro, Tibi dabo claues regni cœlorum,&c. Efficacia autem huius facrameti & origine virtutis eius, manifestauit post resurrectionem Luc. vlt. vbi dixit, o oportet prædicari in nomine eius panitentiam & remissione peccatoru in omnes gentes, præmisso de passione & resurre-&ione: ex virtute enim nominis lesu Christi patietis & refurgentis hoc facramentum efficaciani habet in remissionem peccatorum . Et sie patet conuenienter hoc facramentum in noua lege institutum suisse.

Ad primum ergo dicendum, o de iure naturali est, quod aliquis poeniteat de malis que fecit quantum ad hoc quod doleat ea fecisse, & doloris remedium quærat per aliquem modum, & quòd etiam ali qua figna doloris oftendat: ficut & Niniuitæ fecerut, vt Ionæ 3 legitur. In quibus tamen aliquid fuit adiun &um fidei, quam conceperant ex predicatione Iona: vt scilicet hoc agerent sub spe veniz consequenda à Deo: secundum illud quod ibi legitur, Quis scit, si convertatur, & ignofcat Deus, & revertatur à furore iræ suæ, & non peribimus? Sed sicut alia quæ sunt de. iure naturali, determinationem acceperunt ex institutione legis diuinæ (vt in secunda parte dictum.

est *) itz etiam & pænitentia.

Ad secundum dicendum, quod ea qua sunt iuris et 110.a. naturalis, diuersimode determinationem accipiunt 1. 695. in veteri & in noua lege : secundum quod congruit ar.2. imperfectioni veteris legis, & perfectioni noux legis. Vnde & pænitenna in veteri lege aliquam determinationem habuit: quantum quidem ad dolorem, vt effet magis in corde, quam in exterioribus fignis: secundum illud Ioel 2. Scindire corda vestra, & non veltimenta veltra . Quantum autem ad remedium. doloris quarendum, ve aliquo modo ministris

Dei

es

e-

11-

ila

et

is.

U-

is

m

30

m

9.

G

UE.

1-

t.

e

X.

12

0

¢

QVÆST. LXXXIV. ART. VII. Dei peccata sua confiterentur, ad minus in generali. Vnde Dominus Leuit. 5. dicit, Anima fi peccauerit per ignorantiam, offeret arietem immaculatum de gregibus facerdoti, iuxta menfuram æftimationemq; peccari : qui orabit pro eo, quod nesciens secerit, & dimittetur ei . In hoc enim ipso quòd oblationem faciebat aliquis pro peccato suo, quodammodo suum peccatum facerdoti confitebatur : & fecundum hoc dicitur Prou. 28. Qui abscondit scelera sua, non dirigetur : qui autem confessus fuerit, & reliquerit eas, misericordiam consequetur. Nondum autem erat instituta potestas clauium, que à passione Christi deriuatur: & per consequens nondum erat institutum, quòd aliquis doleret de peccato, cum proposito subij ciendi se per confessionem & satisfactionem clauibus Ecclefiz, sub spe consequenda venia, virtute passionis Christi.

Ad tertium dicendum, quòd fi quis recte confideret ea, quæ Dominus dixit de necessitate baptismi Ioan.3. tempore præcesserunt ea quæ dixit Matth.4. de necessitate ponitentia. Nam id quod dixit Nicodemo de baptismo, fuit ante incarcerationem Ioannis, de quo postea subditur, quòd baptizabat : illud vero quod de pœnitentia dixit Matth. 4. fuit post incarcerationem Ioannis. Si tamen prius ad pœnitentiam induxisset, quam ad baptismum; hoc ideo esset quia etiam ante baptismum requiritur quædam pænitentia : ficut & Petrus dicit Act. 2. Ponitentiam. agite, & baptizetur vnusquisque vestrum.

Ad quartum dicendum, quod Christus non est vsus baptismo, quem ipse instituit : sed est baptizatus bain ep. 108 ptismo Ioannis, vt supra dictum est * . Sed nec etiam 6.2. Habe active vius est suo ministerio : quia ipse non baptitur etia zabat communiter, sed discipuli eius:vt dicitur 10.4. lib. 3. de Quamuls credendum sit, quod discipulos suos baptianim & zauerit:vt August. * dicit ad Celeucianum . Vsus aueius ori, tem huius sacramenti ab eo instituti nullo modo sibi e 9 t.7. competebat : nec quantum ad hoc quodiple poni-

9.39. a.1.

O 20

t

QVEST. LXXXIV. ART. VIII. . 491 teret, in quo peccatum non fuit, neque quantum ad hoe quod hoc facramentum alij preberet : quia ad oftendendam misericordiam & virtutem suam, effectum huius facramenti fine facramento prabebat : vt fupra dictum eft *. Sacramentum autem Euchariftia ar. 5. hu-& ipfe sumpsit, & alijs dedit : tum ad commendan- jus q. ad dam excellentiam huius facramenti, tum quia hoc fa cramentum est memoriale suz passionis, in qua Chri ftus est sacerdos & hostia. .

ARTIC. VIII. Virum ponitentia debeat durare vique ad finem vita? Doctauum fic proceditur. Videtur, quod pæni- Inf. a.g. A tentia non debeat durare vique ad finem vita. ad 1. et 4 Poenitentia enim ordinatur ad deletionem peccati. d. 17. 9.2 Sed pænitens statim consequitur remissionem pec- a.4. 9. to catorum : secundum illud Ezech. 18. Si impius ege- 6 2. rit ponitentiam ab omnibus peccatis suis que operatus est, vita viuet, & non morietur . Ergo non oporter viterius pœnitentiam protendi. 2 Præterea , Ponitentiam agere , pertinet ad statum incipientium. Sed homo de hoc statu debet procedere ad statum proficientium, & viterius ad sta tum perfectorum . Ergo non debet homo pænitentiam agere vique ad finem vitæ. 7 3 Præterea, Sicut in alijs sacramentis homo debet servare statuta Ecclesia, ita & in hoc sacrameto. Sed secundum canones determinara sunt tempora pænitendi, ve scilicet ille qui hoc vel illud peccatum commiserit, tot annis pæniteat. Ergo videtur, quòd non fit pænitentia extendenda víque ad finem vitæ. SED contra est, quod f Aug. dicit in lib de in I deve ponit. Quid restat nobis nifi semper dolere in vita? ra et fal.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK

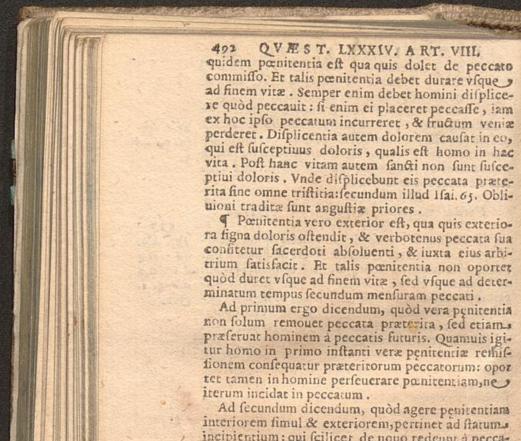
vbi enim dolor finitur , deficit pænitentia . Si vero pan. c.13

RESPONDEO dicendum, quod duplex est to. 4.

quidem

ponitentia finitur, quid derelinquitur de venia?

ponitentia, feilicet interior & exterior. Interior

incipientium : qui scilicet de nouo redeunt à peccato . Sed penicentia interior habet locum eriam in. proficientibus & perfectis: fecundum illud Pfal 83. Ascentiones in corde suo disposuit in valle lachrymarum. Vude & ipfe Paulus dicebat prima Cor. 15. Non fum dignus vocari Apostolus, quoniam periecutus sum ecclesiam Dei.

Ad tertium dicendum, quòd illa tempora prafiguntur pomitentibus, quantum ad actionem exterioris pointentia .

AR

n

C

n

p

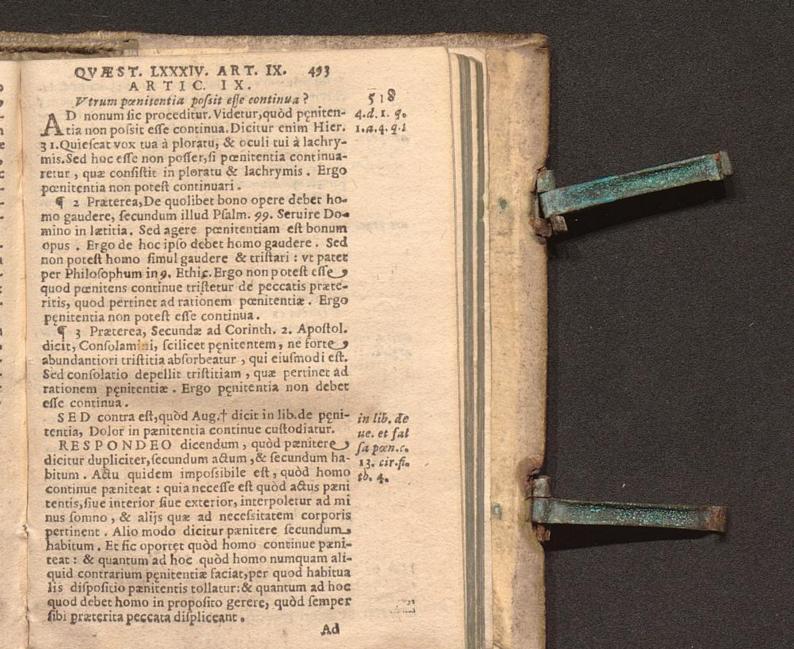
q

I

d

3 5

C

QVEST. LXXXIV. ART. IX. Ad primum ergo dicendum, quòd ploratus & lachryma ad adum exterioris pænitentia pertinent, qui non folum non debet effe continuus, fed nec etiam oportet quod duret vique ad finem vitæ : vt ar. prac. dicum eft *. Vnde & fignanter ibi fubditur, Quia eft merces operi tuo . Eft autem merces operis pænitentis, plena remissio peccati, & quantum ad culpani, & quantum ad ponam : post cuius consecutiotionem non est necesse quod homo viterius exteriorem pænitentiam agat . Per hoc tamen non excludiart. prac. tur continuitas ponitentia, qualis dica eft *. Ad secundum dicendum, quòd de dolore & gaudio dupliciter loqui possumus. Vno modo secundum quòd funt passiones appetitus sensitiui. Et sic nullo modo poffunt effe fimul: eo quod funt omnino contraria, vel ex parte obiecti, (puta, cum funt de code) vel faltem ex parte motus cordis : nam gaudium est cum dilata ione cordis, tristicia vero cum constri-cione. Et hoc modo loquitur Philosophus * in 9. s. sita. in Ethicorum. Alio modo posiumus loqui de gaudio & MY 30 20 triftitia, fecundum quod confistunt in simplici actu voluntatis, cui aliquid placet vel displicet. Et secundum hoc non possont habere contrarictatem nisi ex parte obiecti, puta, cum funt de eodem, & secundum idem. Et sic non possunt simul esse gaudium. & tristitia : quia non potest simul idem secundum. idem placere & displicere . Si vero gaudium & tri-Ritia fie accepta non fint de codem secundum idem, fed vel de diuersis, vel de eodem secundum diuersa: fic non est contrarietas gaudij & tristitiæ. Vnde nihil prohibet hominem fimul gaudere & triffari : pura, si videamus iustum affligi, simul placet nobis eius tristitia, & displicer eius afflictio. Et hoc modo simul potest alicui displicere quod peccauit, & place-Il de ve. re quod hoc ei displicer cum spe veniz: ita quod ipet fal. pæ fa triftitia fit materia gaudij. Vnde & August. dicit* nie. c. 13. in lib. de Ponitentia, Semper doleat ponitens, & in f. 1.4. de dolore gaudeat. Si tamen triftitia nullo modo

ha

di

m

Q

QVEST. LXXXIV. ART. IX. compateretur fibi gaudium, per hoc non tolleretur habitualis continuitas ponitentia, fed actualis. Ad tertium dicendum, quod fecundum Philosophum * in secundo Ethicorum , ad virtutem perti- li 2. ex c. net tenere medium in passionibus . Tristitia autem, 3.6. 6 9 que in appetitu sensitiuo poenitentis consequitur ex haberi podisplicentia voluntatis, passio quadam est . Vnde , teil, to. 5. moderanda est secundum virtutem; & eius superfluitas est vitiosa, quia inducir in desperationem. Quod figuificat Apostolus ibidem, dicens, Ne ma-iori tristitia absorbeatur, qui elusmodi est. Er sic confolatio, de qua ibi Apostolus loquitur, est moderatiua triftitia: non autem totaliter ablatiua. ARTIC. X. V trum sacramentum pænitentia debeat iterari? D decimum fic proceditur. Videtur, quòd fa- 4. d 14. 9. A cramentum ponitentia non debeat iterari. Di- 1.27. 4 9. cit enim Apostolus Hebr. 6. Impossibile est eos 3.6 art. qui semel sunt illuminati, & gustauerunt cœleste 5.9.2. 69 donum, & participes sunt facti Spiritus sancti, & Hebr. 6prolapfi funt, renouari rurfus ad ponitentiams . 501.3. Sed quicumque pœnituerunt, funt illuminati, & acceperunt donum Spiritus fancti . Ergo quicumque peccat post ponitentiam, non potest iterato ponitere. Praterea, Ambros. * dicit in lib. de pani- in l. 2. de tentia, Reperiuntur qui sæpius agendam pæniten- pæn.c. 10

tiam putant, qui luxuriantur in Christo. Nam si ve- post medo re in Christo ponitentiam agerent, iterandam po- to, I. stea non putarent : quia ficut vnum est baptisma, ita & vnica est poenitentia . Sed baptisinus non ite-

ratur . Frgo nec pœnitentia .

7 3 Præterea, Miracula, quibus Dominus infirmitates corporales fanauit, fignificant fanationes spiritualium infirmitatum, quibus scilicet homines libe. rantur à peccatis. Sed non legitur quòd Dominus aliquem cœcum bis illuminauerit, vel quòd aliquem leprofum bis mundauerit, aut aliquem mortuum bis

) (t

è

32

u

Te.

×

9

119 as

il

29

24

82

QVÆST. LXXXIV. ART. X. fuscitauerit. Ergo videtur, quòd nec alicui peccatori bis per pœnitentiam veniam largiatur. 4 Praterea, Gregor.* dicit in Homil. Quadra-Ho. 34. 2 euan poft gefimæ , Poznitentia est anteacta peccara deflere, & me.illius deflenda iterum non committere. Et | Isidor, dieit + lib. 2 c. in lib. de summo bono , Irrifor eft & non panitens, 16. in pri. qui adhuc agit quod ponitet. Si ergo aliquis vere 10 habe- poniceat, non iterum peccabit. Ergo non potelt effe tur de pæ quod pænitentia iteretur . Fraterea, Sicut baptismus habet efficaciam nit. di.3. c. irrifor. ex passione Christi, ita & ponitentia . Sed baptismus non iteratur propter vnitatem passionis & mor tis Christi. Ergo pari ratione nec pœnitétia ireratur. 6 Przterea, Ambrof.* dicit, quòd facilitas ve. Hos habes Amb. niæ, incentiuum præbet delinquendi. Si ergo Deus fer. 8. in veniam frequenter prabet per ponitentiam, videtur Efal. 118 quod ipse hominibus præbeat incentiuum delinante me quendi. Et sic videretur delectari in peccatis: quod to 4. re- eius bonitati non congruit. Non ergo potest panifercur 23 tentia iterari. SED contra est, quòd homo inducitur ad mise-9.4. c. eft ricordiam, exemplo divinæ misericordiæ: secundum iniusta. illud Luc. 6. Estote misericordes sieut & Pater vester misericors est. Sed Dominus hanc misericordiam. discipulis suis imponit, vt sapius remittant fratribus contra se peccantibus . Vnde sicut dicitur Matth. 18. Petro quarenti, Quoties peccabit in me frater meus, & dimittam ei, vique septies ? respondit lesus, Non dico tibi víque septies , sed víque septuagies septies. Ergo etiam Deus fapius per ponitentiam, veniam. peccantibus prabet , prafertim cum doceat nos petere, Dimitte nobis debita nostra ficut & nos dimittimus debitoribus nostris. RESPONDEO dicendum, quòd circa pænitentiam quidam errauerunt, dicentes non posse hominem per pænitētiam fecundo confequi veniā peccatorii quorum quidă, scilicet Nouatiani hoc intantu extenderunt, vt dicerent post primam ponitentiam,

QVÆST. LXXXIV. ART. X. Iudzos erant fecundum legem quadam lauacra instituta, in quibus pluries se ab immunditijs purgabant, credebant aliqui Iudzorum quòd etiam per lauacrum baptisini aliquis pluries purificari posset . Ad quod excludendum, Apostolus scribit Hebr. 6. quòd impossibile est eos, qui semel sunt illuminati, scilicet per baptismum, rursum renouari ad pœnisentiam, scilicet per baptismum, qui est lauacrum regenerationis & renouationis Spiritus sancti, ve dicitur ad Titum z. Et rationem affignat , ex hoc quòd per baptismum homo Christo commoritur: vnde subdir , Rursum crucifigentes sibimetipsis filium Dei . Ad secundum dicendum, quòd Ambr. loquitur de penitentia folemni, que in ecclefia non iteratur, ve infra dicetur. Ad tertium dicendum, quod ficut Aug. * dicit in 5.5. 80.4. li.de penit. multos cacos & in diuerso tempore Dominus illuminauit, & multos debiles confirmauit, oftendens in diuerfis illis eisdem sæpe peccata dimitti : vt quem prius sanauit leprosum, alio tempore illuminet cacum . Ideò enim tot saluauit febricitantes, tot languidos, tot claudos, cacos, & aridos,

> 34- in ewang.

Greg. ho. nor effet, fi alijs poslibilia ignoraret . Ad quartum dicendum, * quod penitere est anteaca peccata deflere, & flenda non committere: fci-† Magift. licet fimul dum flet, vel actu, vel proposito †. Ille 4 fent. d. enim est irrifor & non penitens, qui simul dum pe-14. S.A, nitet, agit quod penitet, vel proponit iterum se sacir. med. Aurum quod gessit, vel etiam actualiter peccat eode pr 3 dem vel alio genere peccati.

ne desperet de se peccator. Ideò non scribitur aliquem nisi semel sanasse, ve quiliber timeat iungi peccato: medicum se vocat, & non sanis, sed male habentibus opportunum. Sed qualis hic medicus, qui malum iteratum nesciret curare? medicorum enim est centies infirmum, centies curare: qui cateris mi-

Quod autem aliquis postea peccat, vel adu vel

Pro-

